

УПОТРЕБАТА НАНОМАТЕРИАЛИ В ЕВРОПЕЙСКАТА МЕБЕЛНА ИНДУСТРИЯ

НАНОТЕХНОЛОГИЯТА

е възможността за наблюдаване, мониторинг и повлияване на материалите (и тяхното поведение) на нанометърно ниво, като един нанометър е около 10 000 пъти по-малък от дебелината на човешки косъм. За индустрията като цяло, но също и за мебелната индустрия, тази възможност може да има огромно значение за бъдещето на мебелните материали; за качеството и функционалността, а така също и за постиженията по отношение на околната среда, трудовата заетост и общественото здраве. Но, поглеждайки пазара през 2012 г., използването на фабрични наноматериали (MNM) в мебелните продукти все още е в ранен етап на развитие. Първите опити в тази насока предполагат основни сфери на приложение в областта на покритията, нанопокритията, с пазарен дял, който вероятно е по-малко от 1% от всички други прилагани "не-нано" покрития. MNM пазарът в мебелната индустрия е белязан от липсата на *проследимост*, невежество по отношение на наличността или употребата, тайнственост, обграждаща дейностите по проучването и развитието и нежелание на производителите на мебели да покажат себе си като MNM-потребители, в следствие на световния социален дебат по отношение на проблеми, свързани със здравето и безопасността, както и други подобни съмнения.

ПАЗАРЕН ПОТЕНЦИАЛ

В ранните дни на хилядолетието MNM бяха обявени за най-важното нововъведение, което да бележи бъдещето на проучването и развитието в областта на мебелната индустрия. Бяха възложени големи очаквания, но до момента малка част от проучването и развитието е довела до успешни пазарни продукти. В следствие на световната икономическа криза през последните години инвестициите в проучването и развитието са прекратени и по-нататъшното развитие е забавено.

Една област, в която използването на MNM в продуктите бележи успехи, е подобряването на качеството на мебелите с цел намаляване на необходимостта от обслужване и поддръжка. Болници и (жилищни) помещения представляват пример за места, където тези продукти могат да бъдат с висока добавена стойност. Nano-SiO₂, течното стъкло, е един от най-споменаваните MNM в този контекст. Течното стъкло се използва при лесни за почистване, водоустойчиви, маслостойчиви покрития и такива срещу графити. Течното стъкло се прилага също и при лакове с висока устойчивост на надраскване или при покрития за защита на метал, дърво или камък от процеси на ерозия и износване. То може да предпази дървото от развитие на водорасли и атаки от други организми като дървесни червеи или термити. Освен това nano-SiO₂ се използва за постигане на свръх високоякостен и високоплътностен бетон, който е отличен за използване при кухненски и улични съоръжения. Директният контакт с мебелни производители и техните доставчици предполага, че пазарът за тези приложения постепенно се увеличава.

Друга сфера на успех на MNM е тази на антибактериалните и самопочистващи се покрития. Наносреброто и nano-TiO₂ са два от най-наблюдаваните MNM поради тази своя функция. И двата MNM са относително скъпи и намират своето приложение в обработката на повърхности на мебели в медицински центрове и други места, където трябва да се предотвратят инфекции, напр. в хранителния сектор, басейни, сауни или дори обществения транспорт.

Една последна сфера, където са въведени MNM, е предотвратяването на обезцветяването и UV повреждането на материалите. Наносмолите представляват MNM, които се използват за стабилизиране на пигментите. Nano-TiO₂, nano-ZnO и nano-CeO₂ са MNM, които се използват като UV блокиращи агенти, например при защитни покрития за дърво.

Все пак в литературата са описани много повече приложения на материалите или са налични на пазара, т.е. умно стъкло, наноцелулозен текстил и лепила. През 2012 г. тези изглеждат до известна степен неизползвани. В близко бъдеще MNM могат да играят роля в по-нататъшното развитие на мебелната производителност и проектирането на по-устойчива мебелна индустрия. MNM могат да улеснят:

- производството на по-леки, здрави и устойчиви материали;
- въвеждането на нови функционалности на материалите;
- заместването на опасни пожароустойчиви материали с нови системи, базирани на MNM;
- използването на нови техники на лепене и формирането на MNM-базирани лепила;

ФИГУРА 1. Найлонова тъкан, обработена с водонепропускливо, лесно за почистване покритие, базирано на течно стъкло.

- проектирането на умни мебели, като кухненски шкафове, които усещат, че ви свършват спагетите.

Но трябва да се преодолеят множество бариери преди пазарът да може да се възползва в широк мащаб от тези потенциални възможности.

ФАКТОРИ, ОГРАНИЧАВАЩИ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА НАНОМАТЕРИАЛИТЕ В МЕБЕЛНАТА ИНДУСТРИЯ

Въпреки че потенциалните възможности на MNM за мебелната индустрия може да са обещаващи, широкомащабното въвеждане на наноматериали в мебелните продукти се възпрепятства от множество пречки. Най-важните фактори, които ограничават приложението към настоящия момент, са обобщени по-долу.

РАЗХОДИ СПРЯМО ПОЛЗИ

Повечето MNM са относително нови вещества. Обемите на годишното производство са все още малки, а в следствие на това разходите са високи. В резултат на това MNM често биват считани за твърде скъпи като заместител на съществуващите алтернативи. Но това положение се променя с постепенното нарастване на обемите. Nano-TiO₂ е пример за MNM, който е достигнал точката на ценова ефективност като UV блокиращ агент при покритията.

ДЪЛГОСРОЧНА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

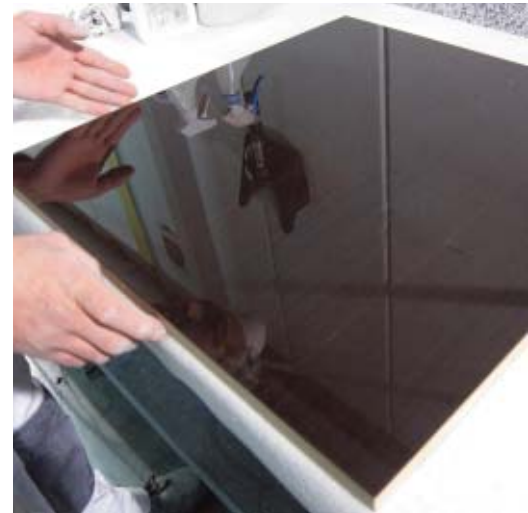
Поради това, че са нови много MNM все още трябва да докажат своята дългосрочна издръжливост пред производителите, които трябва да ги използват и пред потребителите,

които трябва да повярват в тях. В резултат на това MNM се използват предимно в покритията. Обаче с нарастването на опита и увереността, може да се очаква, че MNM ще намерят пътя си към по-сложни, по-взискателни материали. Наноцелулозните влакна са пример за MNM, който може да се използва в близко бъдеще за подсилване както на покритията, така и на композитните материали.

ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ СЪС ЗДРАВЕТО И БЕЗОПАСНОСТТА

За аспектите, свързани със здравето и безопасността на отделните MNM се знае малко. Но има достатъчно основания да се подозират по-критични вредни ефекти в сравнение с по-грубите материали като следствие на малкия размер и наноспецифичната реактивност на MNM. Несигурността по отношение на аспектите, свързани със здравето и безопасността на MNM, ограничава мебелните производители при употребата на MNM в производството на мебели. Несигурността води до загриженост за здравето и безопасността на техните работници, потребители и околната среда. Това води също и до загриженост по отношение на риска от излагане на MNM и съответните мерки за контрол по време на приложението и употребата, както и в края на фазата. Затова е от съществена важност информация за безопасното приложение и употреба на MNM да бъде предадена по цялата верига на мебелния продукт: от производителя на груб материал, до мебелния производител, до крайния(те) потребител(и) на мебелния продукт. Неопровержимата и надеждна

информация от доставчика дава възможност на мебелния работодател да изпълни своите задължения да защити работниците от рискове, свързани с MNM. Само в такъв случай мебелната индустрия ще може да се облагодетелства от потенциалните възможности, осигурявани от MNM, и да се възползва по интелигентен начин от техните ползи.

ФИГУРА 2. Полирана повърхност на MDF плоскост с бамбуков покривен слой, обработен с високоустойчив на надраскване лак, базиран на Nano-SiO₂.

ЗА ПОВЕЧЕ ИНФОРМАЦИЯ:
Nano in Furniture, state of the art 2012,
 F. A. van Broekhuizen, IVAM UvA BV
www.ivam.uva.nl/index.php?id=356&L=1

С финансова подкрепа
от Европейския съюз